

महाराष्ट्र विधानसभा
दिवसाच्या कामकाजाचा क्रम
मंगळवार, दिनांक २५ फेब्रुवारी, २०२०
(सकाळी ११.०० वाजता)

एक : प्रश्नोत्तरे.

(अ) तारांकित प्रश्न.

(ब) सोमवार, दिनांक २४ फेब्रुवारी, २०२० रोजीची तारांकित प्रश्नोत्तरांची यादी सभागृहाच्या पटलावर ठेवणे.

दोन : कागदपत्र सभागृहाच्या पटलावर ठेवणे -

मुख्यमंत्री

:

विदर्भ, मराठवाडा आणि उर्वरित महाराष्ट्र यासाठी विकासमंडळे आदेश, २०११ मधील नियम ८ अन्वये सामान्य प्रशासन विभागाचे सन २०१८-२०१९ या आर्थिक वर्षातील वैधानिक विकास मंडळनिहाय कार्यक्रम व अनिवार्य प्रत्यक्ष खर्चाचे (अविभाज्य भागासह) व कार्यक्रमांतर्गत मंजूर नियतव्यय व प्रत्यक्ष खर्चाचे विवरणपत्र सभागृहासमोर ठेवतील.

तीन : स्थगन प्रस्तावाच्या सूचना — (असल्यास) (म.वि.स. नियम ९७ अन्वये).

चार : औचित्याचे मुद्दे.

पाच : लक्षवेधी सूचना (म.वि.स. नियम १०५ अन्वये) :

(१) श्री. अतुल भातखळकर, अॅड. आशिष शेलार, अॅड. पराग अळवणी, सर्वश्री. प्रशांत ठाकूर, संजय केळकर, श्रीमती मनिषा चौधरी, सर्वश्री. किसन कथोरे, अमित साटम, कॅप्टन आर. तमिल सेल्वन, सर्वश्री. देवेंद्र फडणवीस, चंद्रकांत (दादा) पाटील, अॅड. राहुल नार्वेकर, सर्वश्री. श्रीनिवास वनगा, अशोक पवार,

सुधीर मुनगंटीवार, राधाकृष्ण विखे-पाटील, सर्वश्रीमती देवयानी फरांदे, मंदा म्हात्रे, सर्वश्री. राम कदम, कालीदास कोळंबकर, मिहीर कोटेचा, दिपक चव्हाण, बबनराव शिंदे, नरहरी झिरवाळ, श्रीमती सुमन पाटील, सर्वश्री. संग्राम जगताप, यशवंत माने, सुनिल शेळके, बाळासाहेब आजबे, शेखर निकम, दौलत दरोडा, संदिप क्षिरसागर, मकरंद जाधव-पाटील, निलेश लंके, सुनिल भुसारा, डॉ. किरण लहामटे, सर्वश्री. अतुल बेनके, दिलीप मोहिते-पाटील, अनिल पाटील, भारत भालके, बाबासाहेब पाटील, चंद्रकांत नवघरे, रोहित पवार, मानसिंग नाईक, मनोहर चंद्रिकापूरे, धर्मरावबाबा आत्राम, इंद्रनिल नाईक, नितीन पवार, अॅड. माणिकराव कोकाटे, सर्वश्री. अण्णा बनसोडे, सुनिल टिंगरे, चेतन तुपे, आशुतोष काळे, राजेश पाटील, राजू कारेमोरे, दिलीपराव बनकर, प्रकाश सोळंके, श्रीमती सरोज आहिरे, सर्वश्री. अबू आजमी, रईस शेख, डॉ. राहूल पाटील, सर्वश्री. वैभव नाईक, महेंद्र थोरवे, विनोद निकोले, हितेंद्र ठाकूर, क्षितीज ठाकूर, राजेश पाटील, कुणाल पाटील, अमीन पटेल, पृथ्वीराज चव्हाण, हिरामण खोसकर, धिरज देशमुख, विकास ठाकरे, विक्रमसिंह सावंत, मोहनराव हंबर्डे, श्रीमती प्रतिभा धानोरकर, सर्वश्री. राजु पारवे, बळवंत वानखडे, लहू कानडे, संजय जगताप, ऋतुराज पाटील, अमित झनक, सुभाष धोटे, रावसाहेब अंतापूरकर, मंगेश कुडाळकर, श्रीमती श्वेता महाले, श्री. लक्ष्मण जगताप, श्रीमती माधुरी मिसाळ, सर्वश्री. समीर कुणावार, संतोष दानवे, सुनिल प्रभू, ज्ञानराज चौगुले, सदा सरवणकर, डॉ. बालाजी किणीकर, श्रीमती सुलभा खोडके, सर्वश्री. सुरेश वरपुडकर, चंद्रकांत जाधव, राजू आवळे, कु.प्रणिती शिंदे, सर्वश्री. गणपत गायकवाड, कुमार आयलानी, विश्वनाथ भोईर, मोहन मते, रणधीर सावरकर, शांताराम मोरे, संजय पोतनीस, महेंद्र दळवी, भरतशेठ गोगावले, राजन साळवी, प्रकाश फातर्पेकर, चंद्रकांत पाटील, अॅड. राहूल कुल, सर्वश्री किशोर पाटील, बंटी भांगडिया, डॉ. देवराव होळी, सर्वश्री कृष्णा गजबे, किशोर जोरगेवार, समिर मेघे, विजय रहांगडाले, दिलीप लांडे, सुनिल राऊत, सौ. यामिनी यशवंत जाधव, सर्वश्री. प्रमोद पाटील, संजय गायकवाड, डॉ संजय रायमुलकर, सर्वश्री मंगलप्रभात लोढा, टेकचंद सावरकर, कृष्णा खोपडे, विकास कुंभारे, अनिल बाबर, वि.स.स. तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे गृह मंत्र्याचे लक्ष वेधतील :-

"राज्यात गेल्या सहा वर्षात बलात्कार, विनयभंग, हुंडाबळी व लैंगिक छळासंबंधी १ लाख ७ हजार ४४८ गंभीर गुन्हे दाखल असणे, प्रत्यक्षात त्याचे प्रमाण दीडपट अधिक असण्याची शक्यता पोलीस अधिकारी व्यक्त करीत असणे, मौजे हिंगणघाट (जि वर्धा) येथे एका शिक्षिकेवर एकतर्फी प्रेमातून पेट्रोल टाकून तिला जिवंत जाळण्याचा प्रयत्न केल्याची घडलेली घटना, तसेच अंधारी (ता.सिल्लोड, जि.औरंगाबाद) गावात घरात घुसून एका ५० वर्षीय महिलेवर पेट्रोल टाकून तिला

जाळण्याचा प्रयत्न केल्याची माहे फेब्रुवारी २०२० च्या पहिल्या आठवड्यात उघडकीस आलेली घटना, या दोन्ही घटना गंभीर असून यात हिंगणघाट हल्ल्यात पिडीत युवती ४० टक्के भाजलेली असणे, तरुणीची प्रकृती गंभीर असताना तिच्यावर नागपूरमधील ऑरेंज सिटी रुग्णालयात उपचारादरम्यान दिनांक १० फेब्रुवारी, २०२० रोजी तसेच सिल्लोड येथील महिला ९५ टक्के भाजली असून तिचाही उपचारादरम्यान झालेला मृत्यू, दिनांक ६ फेब्रुवारी, २०२० रोजी वा त्या सुमारास दुंदरे (ता.पनवेल, जि.रायगड.) गावात एका ५५ वर्षीय महिलेला जाळून मारण्याचा केलेला प्रयत्न, त्यानंतर त्या महिलेस फासावर लटकवून तिची केलेली निर्घुण हत्या, दिनांक ९ फेब्रुवारी, २०२० रोजी वा त्यासुमारास मौ.सोनवडे (ता.शिराळा, जि.सांगली) येथील एका विधवा महिलेवर मौ.बिळाशी (ता.शिराळा) या गावाच्या एका नराधमाने तेथील आरळा ते सोनवडे दरम्यान असलेल्या वारणा कालवा परिसरातील देवझाडी शेतालगतच्या निर्जनस्थळी नेऊन तिच्यावर बलात्कार केल्याचे आढळून येणे, लासलगाव (ता.निफाड, जि.नाशिक) येथील एस.टी.बस स्थानक परिसरात एका ३२ वर्षीय विधवा तरुणीस दिनांक १५ फेब्रुवारी, २०२० रोजी सायंकाळी ५ वाजताच्या सुमारास चार ते पांच तरुणांनी पेट्रोल ओतून पेटवून देण्याचा घडलेला प्रकार, धानला (ता.मौदा) येथील गावातील युवती अश्वीनी भाउराव ठोंबरे हीची संशयास्पद मृत्यु होणे, हत्या करून तिचा मृतदेह गुंजेपार, जि. भंडारा या गावाच्या हद्दीत आढळून येणे, सावनेर (जि.नागपूर) येथे एका दारुडयाने नशेत महिला डॉक्टरवर अॅसीड हल्ला केल्याने डॉक्टरसह एक महिला रुग्ण व शालेय विद्यार्थीनी गंभीर जखमी झाल्याचे दिनांक १४ फेब्रुवारी, २०२० रोजी वा त्या दरम्यान निदर्शनास आलेली घटना, परिसरातील नागरिकांनी हा प्रकार लक्षात येताच हल्लेखोरांला पकडून पोलीसांच्या हवाली करणे, लोखंडवाला कॉम्प्लेक्स कांदिवली (मुंबई) येथील उच्चभ्रू वसाहतीत वास्तव्यास असणाऱ्या श्रीमती कविता शेटी व तीच्या पतीला प्रॉपर्टीसाठी जिवे मारण्याचा कुटुंबियांकडून गेल्या ३ वर्षांपासून होत असलेला प्रयत्न, यापूर्वी श्रीमती कविता शेटी यांच्या घरावर व ऑफिसवर गुंडांमार्फत झालेले हल्ले, त्यानुषंगाने श्रीमती कविता शेटी यांनी वेळोवेळी समता नगर पोलीस ठाणे येथे लेखी तक्रार करूनही त्याकडे पोलिसांचे होत असलेले दुर्लक्ष, याबाबत श्रीमती कविता शेटी यांनी राज्याचे मा.गृहमंत्री, गृह राज्यमंत्री, पालकमंत्री, मुंबई उपनगर तसेच मुंबई पोलीस आयुक्त यांना देखील निवेदनाव्दारे माहे फेब्रुवारी, २०२० च्या पहिल्या आठवड्यात केलेली विनंती, या प्रकरणी होत असलेल्या दिरंगाईमुळे अजून एका निष्पाप व उच्चशिक्षित महिलेचा बळी जाण्याची निर्माण झालेली शक्यता. या प्रकरणी श्रीमती कविता शेटी यांनी लेखी तक्रार देवूनही कोणतीच कारवाई न करणाऱ्या दोषी असलेल्या संबंधित पोलीस अधिकाऱ्यांवर कडक कारवाई करण्याची होत असलेली मागणी, मिरारोड, (जि.ठाणे) येथील महिलेवर बलात्काराचा गुन्हा मागे घेण्यासाठी ज्वलनशील द्रव्य अंगावर टाकण्याची उघडकीस आलेली घटना, राज्यात “मनोधैर्य” योजनेच्या माध्यमातून पोस्को, बलात्कार, हल्ला आदी गुन्ह्यांमधील पीडीतांना शासकिय मदत मिळण्याची तरतूद असणे, परंतु ज्वलनशील द्रव्य (रॉकेल, पेट्रोल,

डिझेल) टाकून जीवंत जाळण्याचा प्रयत्न केल्यास पीडीतांना सदर योजनेतून शासकिय मदत मिळण्याची तरतूद त्याचा समावेश "मनोधैर्य" योजनेत करण्याबाबत स्थानिक लोकप्रतिनिधी यांनी मा. मुख्यमंत्री व मा. मंत्री, महिला व बालविकास, यांना वारंवार निवेदन देऊनही त्याकडे प्रशासनाचे झालेले दुर्लक्ष, आरोपींना २१ दिवसांत कठोर शिक्षा देण्याचा आंध्र प्रदेशातील "दिशा" कायद्यासारखा कायदा राज्यात लागू करणे, तसेच प्रत्येक जिल्ह्यात महिला अत्याचारांच्या सुनावणीसाठी स्वतंत्र न्यायालये स्थापन करण्याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व प्रतिक्रिया."

(२) श्री. भास्कर जाधव, वि.स.स. तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे गृह मंत्र्याचे लक्ष वेधतील :-

"कामथे (ता. चिपळूण, जि.रत्नागिरी) या मुंबई-गोवा राष्ट्रीय महामार्गालगत गोवंशांची अत्यंत निर्दयपणे हत्या करण्यात आल्याची घटना दिनांक १६ जानेवारी, २०२० रोजी निदर्शनास येणे, घटनास्थळी ठिकठिकाणी रक्ताचा सडा आणि हत्या केलेल्या गोवंशांचे अवशेष दिसून येणे तसेच याच ठिकाणी एक बैल मृतावस्थेत आढळणे, ही घटना ताजी असतानाच अवघ्या चार दिवसांत गुहागर-विजापूर या राष्ट्रीय महामार्गालगत पिंपळी (ता. चिपळूण, जि. रत्नागिरी) येथे अशाच प्रकारे गोवंशांची हत्या करण्यात आल्याचे दिनांक २१ जानेवारी, २०२० रोजी उघडकीस आल्यामुळे संपूर्ण जिल्ह्यातील नागरिकांमध्ये निर्माण झालेली संतापाची भावना, गतवर्षी प्रजासत्ताक दिनी म्हणजेच दिनांक २६ जानेवारी, २०१९ रोजी लोटे (ता. खेड जि.रत्नागिरी) येथे अशाच प्रकारे अत्यंत क्रूरपणे मोठया प्रमाणात गोवंशांची हत्या करण्यात आल्याचे उघडकीस येणे, असे असतानाही त्यानंतर गेल्या वर्षभरात गोवंशांची बेकायदेशीर वाहतूक होत असल्याच्या घटना वारंवार उघडकीस येवूनही त्यांच्यावर स्थानिक पोलिसांकडून कडक कारवाई न होणे, कारवाई होत नसल्याने गोवंशांची राजरोस वाहतूक होत असल्याचे निदर्शनास येणे, लोटे (ता. खेड जि.रत्नागिरी) येथील गतवर्षीच्या घटनेतील मुख्य सुत्रधारांना पकडण्यात पोलिसांना आलेले अपयश, या तपासाकडे वरिष्ठ पोलीस अधिकाऱ्यांसह तपास अधिकाऱ्यांनी केलेले दुर्लक्ष, त्यामुळे पोलिसांच्या तपासाबाबत संशयाचे वातावरण असताना यावर्षीच्या प्रजासत्ताक दिनाच्या आधी काही दिवस पुन्हा गोवंश हत्येच्या घटना घडल्यानंतरही वरिष्ठ पोलीस अधिकाऱ्यांनी गांभीर्याने न घेणे, कामथे येथील घटना उघडकीस आल्यानंतर २४ तास उलटले तरी एकही वरिष्ठ पोलीस अधिकारी घटनास्थळी न येणे, त्यामुळे तपासाला गती न मिळणे, यावरून हे निर्दयी कृत्य करणाऱ्यांना पोलिसच पाठिशी घालत असल्याची जनतेमध्ये निर्माण झालेली भावना, यामुळे नागरिकांच्या बैठका, आंदोलनाचे इशारे आणि त्यातून निर्माण झालेले तणावाचे वातावरण, गतवर्षी लोटे येथे घडलेल्या घटनेची पुनरावृत्ती व हिंसाचार होवू नये म्हणून पोलिसांनी दोन संशयितांना अटक करून त्यांस एक महिना उलटूनही या घटनेतील मुख्य सुत्रधार असलेले गुन्हेगार मोकट असणे, अशा प्रकारची गोवंश हत्येची कृत्ये करणारी आंतरराज्य टोळी असल्याचे निष्पन्न झाले असतानाही या गुन्ह्याच्या

तपासात चालढकल होत असल्याची निर्माण झालेली भावना, या गंभीर प्रकरणाची तातडीने चौकशी करून संबंधित अधिकाऱ्यांवर फौजदारी कारवाई करण्याची होत असलेली मागणी, याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व प्रतिक्रिया."

- (३) सर्वश्री. नितीन पवार, संजय पोतनीस, चंद्रकांत (दादा) पाटील, अॅड. आशिष शेलार, सर्वश्री. लक्ष्मण जगताप, सुनिल प्रभू, श्रीमती श्वेता महाले, सर्वश्री. सुधीर मुनगंटीवार, शांताराम मोरे, सदा सरवणकर, रईस शेख, महेंद्र दळवी, भरतशेट गोगावले, राजन साळवी, अबू आजमी, प्रकाश फातर्पेकर, चंद्रकांत पाटील, अॅड. राहूल कुल, सर्वश्री किशोर पाटील, बंटी भांगडिया, डॉ. देवराव होळी, सर्वश्री किशोर जोरगेवार, विनोद अग्रवाल, संतोष दानवे, दिलीप लांडे, सुनिल राऊत, डॉ.भारती लव्हेकर, सर्वश्री. वैभव नाईक, महेंद्र थोरवे, ज्ञानराज चौगुले, डॉ. राहूल पाटील, सर्वश्री.विश्वनाथ भोईर, संजय गायकवाड, डॉ संजय रायमुलकर, श्री अनिल बाबर, वि.स.स. तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्र्याचे लक्ष वेधतील :-

"चीनमध्ये थैमान घातलेल्या कोरोना व्हायरसने महाराष्ट्रातदेखील घातलेले थैमान, या कोरोना व्हायरसचे तीन रुग्ण पालघर, नागपूर व केरळमध्ये नुकतेच माहे जानेवारी, २०२० मध्ये वा त्या सुमारास आढळून येणे, उक्त तीनही रुग्ण हे पालघर जिल्हयातील वसई, विरार या भागातील असून तर एक रुग्ण नागपूर येथे आढळून येणे, जागतिक आरोग्य संघटनेच्या अहवालानुसार कोरोना व्हायरसवर नियंत्रण मिळवण्यासाठी अजून कित्येक महिन्यांचा कालावधी लागण्याची शक्यता, तसेच अॅटी कोरोना लस पुढील दोन वर्षांपर्यंत बनणे शक्य नसल्याचे मत व्यक्त करणे, परिणामी सर्वसामान्य नागरिकांमध्ये पसरलेले भितीचे वातावरण, याकडे शासनाचे होत असलेले दुर्लक्ष, उक्त कोरोना व्हायरसवर आळा बसण्याच्या दृष्टीने शासन स्तरावर ठोस उपाययोजना आखण्याची नितांत आवश्यकता, याबाबत शासनाची प्रतिक्रिया व भूमिका."

सहा : शासकीय विधेयके :

(अ) पुरःस्थापनार्थ :-

(१) सन २०२० चे विधानसभा विधेयक क्रमांक १ – महाराष्ट्र वस्तू व सेवा कर

(सुधारणा) (सुधारणा) विधेयक, २०२०.

- (२) सन २०२० चे विधानसभा विधेयक क्रमांक २ — महाराष्ट्र कृषि उत्पन्न पणन (विकास व विनियमन) (सुधारणा) विधेयक, २०२०.
- (३) सन २०२० चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ३ — महाराष्ट्र कृषि उत्पन्न पणन (विकास व विनियमन) (दुसरी सुधारणा) विधेयक, २०२०.
- (४) सन २०२० चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ४ — महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगर पंचायती व औद्योगिक नगरी (सुधारणा) विधेयक, २०२०.
- (५) सन २०२० चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ५ — महाराष्ट्र नगरपरिषदा, नगर पंचायती व औद्योगिक नगरी (दुसरी सुधारणा) विधेयक, २०२०.
- (६) सन २०२० चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ७ — महाराष्ट्र ग्रामपंचायत (सुधारणा) विधेयक, २०२०.

(ब) विचार, खंडशः विचार व संमत करणे :-

सन २०२० चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ७ — महाराष्ट्र ग्रामपंचायत (सुधारणा) विधेयक, २०२०.

सात : सर्वश्री सुनिल प्रभू, अमीन पटेल, रविंद्र वायकर, दिपक चव्हाण, झिज्ञान सिद्दीकी, अजय चौधरी, सदा सरवणकर, प्रकाश फातर्फेकर, सुनिल भुसारा, मंगेश कुडाळकर, रमेश लटके, प्रकाश सुर्वे, सुनिल राऊत, संजय पोतनीस, रमेश कोरगावकर, सौ. यामिनी यशवंत जाधव, श्री दिलीप लांडे, वि.स.स. यांचा म.वि.स. नियम २९३ अन्वये प्रस्ताव :

"मुंबई शहरातील झोपडपट्टी पुनर्विकास योजनेतील (एसआरए) घरांच्या क्षेत्रफळाची मर्यादा २६९ चौ. फूटाएवजी ३०० चौ.फूट वाढविण्याबाबत शासनाने घेतलेला निर्णय व एसआरए अंतर्गत करावयाची कार्यवाही, मुंबई शहरात उंच परिसरात असणाऱ्या वसाहतींवर दरडी कोसळून जिवित व वित्त हानी होऊ नये याकरिता संरक्षक भिंती बांधण्याबाबत येणाऱ्या काळात शासन घेत असलेला निर्णय, मुंबईतील शिवडी, नायगांव, वरळी येथील बीडीडी चाळीचा पुनर्विकास करणे, पंतप्रधान अनुदान प्रकल्पातील इमारतीसाठी सामूहिक विकास प्रकल्प राबविण्याबाबत, उपकर प्राप्त इमारतीच्या दुरुस्तीसाठी ३००० रुपये प्रति चौ.मी. ची मर्यादा तात्काळ रुपये ५,०००/- पर्यंत वाढविण्याबाबत निर्णय घेऊन अंमलबजावणी करणे, मुंबईत रेंगाळलेल्या एसआरए योजनांना गती देण्यासाठी प्रयत्न करणे, तसेच मुंबईत आर्थिक

मंदिमुळे इमारतीच्या बांधकामास होत असलेला विलंब त्यामुळे ग्राहकांना घराचा ताबा मिळण्यास होत असलेली दिरंगाई, तसेच परवडणारी घरे जास्त उपलब्ध होण्यासाठी शासन यथायोग्य निर्णय घेणे, मुंबईतील वरळी, माहिम भागातील पोलिस वसाहतीचा पुनर्विकास, मुंबईतील परळ येथील भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे निवासस्थान असलेल्या वसाहतीचा पुनर्विकास करण्याचा घेतलेला निर्णय, मुंबई शहरात चालू असलेल्या भुयारी मेट्रो रेल्वेच्या मार्गावरील दुतर्फा असणाऱ्या इमारतींना तडे जाणे, अशा इमारतीच्या पुनर्विकासासाठी धोरण निश्चित करणे, मुंबईतील जुन्या व म्हाडा इमारतीच्या गच्चीवरील पावसाळ्यात होणाऱ्या पाण्याची गळती थांबविण्यासाठी इमारतीवर शेड बांधण्याची परवानगी देण्याबाबत डीसीआर मध्ये बदल करण्याची उचित कार्यवाही करणे, याबाबत शासनाने केलेली व करावयाची कार्यवाही."

विधान भवन,
मुंबई,
दिनांक : २४ फेब्रुवारी, २०२०

राजेन्द्र भागवत,
सचिव (कार्यभार),
महाराष्ट्र विधानसभा